

УДК 326.1:323.326:63

Скиба Тетяна,
аспірантка

Житомирський національний агроекологічний університет

ГЕНДЕРНІ УМОВИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

У рамках даного дослідження було зроблено спробу оцінити ступінь участі жінок і чоловіків у розвитку підприємництва на сільських територія. Досліджено умови для здійснення жіночого підприємництва. На основі результатів соціологічного опитування здійснено аналіз чоловіків та жінок-підприємців про існуюче бізнес-середовище.

Ключові слова: *сільські території, сільське підприємництво, жіноче підприємництво, гендер, гендерний аналіз, гендерна рівність.*

In this research the level of participation of men and women in the process of rural entrepreneurship development are investigated. The conditions for women entrepreneurs on rural areas are analyzed. The estimation of business environment of gender position concerning business has been done based on the results of survey.

Key words: *rural areas, rural entrepreneurship, female entrepreneurship, gender, gender analysis and gender equality.*

Розвиток сільського підприємництва відіграє виняткову роль для економічного зростання та прискорення трансформаційних процесів в ринкових умовах. В контексті сучасних соціально-економічних перетворень гендерне вчення набуває все більшої актуальності в зв'язку зі збільшенням участі жінок в суспільному житті своїх територіальних громад. Сьогодні бізнес є навіть більш важливим для сільських жінок, адже саме він в змозі дати їм гідну роботу, поліпшити матеріальне становище родини, здобути економічну незалежність та повагу серед оточуючих. Обмежений доступ до ресурсів і більш слабка здатність до створення доходу – як у власному бізнесі, так і в роботі за наймом – знижують та-

кож можливості жінок впливати на розподіл ресурсів та інвестиційні рішення всередині сім'ї. Крім того, менші права й нижчий, по відношенню до чоловічого, соціально-економічний статус обмежують здатність жінок впливати на прийняття рішень і в своїх громадах, і в масштабах країни в цілому [1, с. 6].

Жіноче підприємництво виступає невід'ємним атрибутом забезпечення економічного розвитку сільських територій. Жінки становлять значну частку підприємницького сектору, сприяють розвитку економіки на регіональному і національному рівні. Їм належить відчутний внесок у підвищенні добробуту країни. Жіноче підприємництво представляє собою особливий, виконуваний жінками вид економічної активності, спрямований в основному на реалізацію економічних і соціальних якостей, самоствердження в суспільстві, втіленням своїх здібностей за допомогою створення нових форм і вдосконаленням існуючих виробництв, шляхом самостійно обраного ризику, незважаючи на відмінності в порівнянні з чоловіками стартових позицій і різноманітних передумов бізнесу (освіта, капітал і влада), зі збереженням необхідності здійснення специфічних жіночих сімейно-побутових функцій [3, с. 20].

Гендерна рівність умов розвитку підприємницької діяльності передбачає, що потенційні можливості, мають однакові, проте шляхи, якими вони досягаються, різними. Чоловіки і жінки, в своєму праві здійснювати економічну діяльність безперечно рівні, розбіжність таких умов перешкоджає рівності. Чоловіки і жінки можуть надавати перевагу різним сферам діяльності, адже навіть, якщо їхні інтереси належать до однієї і тієї ж сфери, то шляхи досягнення успіху бувають зовсім різні (рис. 1).

Результати дослідження засвідчують, що умови здійснення підприємницької діяльності на сільських територіях неоднаковими. Визнають їх такими, що задовольняють учасників ринку в прикладанні праці визнають 44% чоловіків та на 12% менше жінок, а саме 32%. Переважна кількість представниць слабкої статі, питома яких складає 63% частково задоволена такою обстановкою, їх думку поділяють 40% чоловіків. Критичне незадоволення умовами праці, які склалися в підприємницькому середовищі висловлюють 14% бізнесменів-чоловіків, серед жіночої частини населення таких не-

має. Не мають значення та не звертають на них уваги 5% жінок і 2% чоловіків. Таким чином, можна стверджувати, що умови для ведення бізнесу в сільській місцевості для жінок є більш несприятливими, ніж для представників сильної статі.

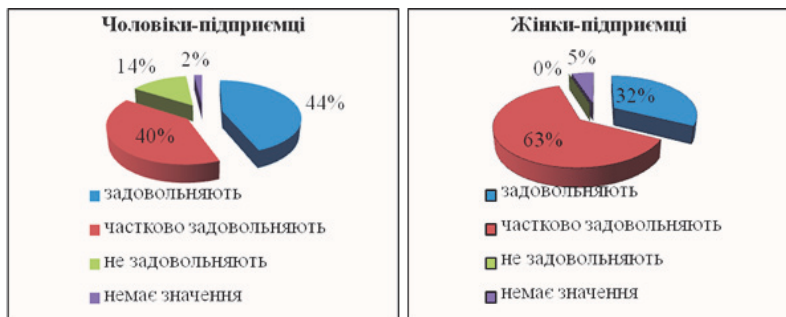


Рис. 1. Задоволеність умовами праці сільських підприємців

Розуміння рівності жінок і чоловіків, їх рівних прав і рівних можливостей є вихідною відліку гендерного підходу та гендерної оцінки підприємницьких процесів [2, с. 4]. Гендерний аналіз передумов, особливостей здійснення та результатів участі у підприємницькій діяльності вказують на закономірність переважання грошових доходів чоловіків-підприємців над жінками (рис. 2). Власний бізнес як основне джерело прибутку вказують 88 % представників сильної статі проти 67 % жіночої частини населення відповідно. Натомість 12% опитаних чоловіків та 33% респонденток вважають, що економічний результат від ведення бізнесу для них є другорядним джерелом доходу, посилаючись на інші більш вагомні джерела прибутку.

Таким чином порівняльний аналіз економічних результатів чоловіків та жінок-підприємців вкотре доводить, що бізнес сьогодні є прерогативою сильної статі. Крім того, ведення підприємництва згідно з традиційним розподілом гендерних ролей створює значні обмеження щодо вибору виду діяльності та можливостей в прикладанні праці. Внаслідок цього відбувається загострення гендерних відмінностей в співвідношенні доходів між чоловіками та жінками при реалізації ними підприємницьких функцій.

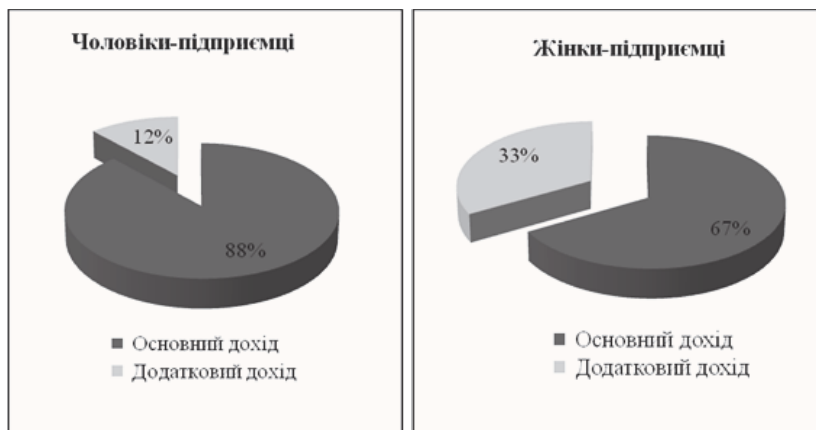


Рис. 2. Оцінка результату від участі у підприємницькій діяльності підприємцями жіночої та чоловічої статі



Рис. 3. Успішність ведення бізнесу на сільських територіях

Оцінюючи успішність ведення власних бізнесових справ, відмітку «висока» змогли поставити лише 16% чоловіків та 15% сільських жінок, що свідчить про не надто сприятливе підприємницьке середовище для реалізації селянами власних бізнесових ідей.

Основна частка опитаних зосередилась серед тих підприємців, що розцінили свої успіхи, як такі, що є задовільними, а це 80% представників сильної статі та 75% жіночої половини населення. Не надто успішно, а саме «погано», йдуть справи у 4% респондентів чоловічої статі і 10% жінок-підприємців та ніхто з опитаних не поставив оцінку своїй діяльності як «дуже погана».

Отже проведені дослідження дозволяють стверджувати, що жіноче підприємництво є відносно молодим, проте вже займає досить стійкі позиції в суспільстві та економіці. Попри всі позитивні зрушення в його розвитку необхідно продовжувати активну підтримку та пропаганду підприємницьких ідей на селі. Потрібно налагодити співпрацю територіальних громад, органів місцевої влади з підприємцями, забезпечити їх всебічну підтримку для подальшого розвитку сільського підприємництва.

Проведений гендерний аналіз дозволив виявити найбільш актуальні проблеми, що стоять перед суб'єктами жіночого підприємництва в контексті сучасних ринкових перетворень. Це гендерні стереотипи, відсутність підтримки з боку місцевих органів влади, брак досвіду роботи та практичних навичок у жінок-підприємців, гендерні відмінності у розподілі доходів сільських підприємців, нижчий рівень освіти жіночого населення порівнянно з чоловіками.

Використана література:

1. Гендерные проблемы и развитие. Стимулирование развития через гендерное равенство в правах, в доступности ресурсов и возможности выражать свои интересы / Пер. с англ. – М: Издательство «Весь Мир», 2001. – 408 с.
2. Дорожкіна І .В. Гендерна політика в місцевих громадах / І .В. Дорожкіна, В. В. Ковальчук // Інформаційно-практичний посібник. – Чернівці, 2010 – 56с.
3. Семенова Ю. А. Специфика развития женского предпринимательства в современной России / Ю. А. Семенова // Известия Саратовского университета. – 2009. – Т. 9. Сер. Социология. Политология, вып. 3 – С. 20-22.